

# Дзе жывуць самыя спяв



## Пахі схаваны ў мотанках

Бібліятэкар з аграгарадка Малоткавічы Святлана НОВАК (на здымку) вязе на фестываль калекцыю лялек-мотанак. Вырабляе іх усяго шэсць гадоў, але яе сувеніры ўжо сталі сапраўдным сімвалам Піншчыны. “У дзяцінстве ў мяне было мала цацак, і бабуля скручвала звычайную хусцінку ў зайчыка. Не так даўно ўзгадала гэта і зразумела, што гэтае майстэрства можна аднавіць”.

Перада мною раскладае неабходныя матэрыялы і прымаецца за працу: лялька робіцца толькі з кавалкаў льяняной тканіны і нітак — некалькі гадзін на адну. Але трэба прыціскаць яе да сябе — тады вырабу перадаецца энергія майстра. Лён скручвае і абматвае ніткай — з’яўляюцца рукі, галава, талія: “Нашы продкі лічылі, што мотанку

**П**АДВОРАК Пінскага раёна здзівіць гасцей фестывалю “Зов Полесья” хлебнай тэматыкай. З сабой пінчукі прывязуць абрады “Завіванне барады”, “Заква-ска ў дзяжы”, песні і майстар-класы, дзе будуць вучыць рабіць лялек-мотанак, маляваць на шкле і гатаваць стравы традыцыйнай кухні. На месцы правядуць экскурсію па мабільным музеі традыцыйнай культуры і быту палешу-коў. Не абыдуцца і без смачнага хлеба, прыгатаванага дзедаўскім спосабам.

трэба круціць з кавалка спадніцы або кашулі, тады яна будзе абараняць ад сурокаў і хвароб. На тварыку лялькі няма вачэй — раней верылі, што праз іх можа ўсяліцца нядобрае”.

Першымі вырабамі Святланы Паўлаўны сталі лялькі з мяшэчкам траў у руках. Гэтую ідэю падглядзела ў інтэрнэце і падумала, што ў сувенір можна схаваць пахі летняй Піншчыны. Дарэчы, нападуняе іх раслінамі з уласнага агарода: мелісай, мятай, палыном. Потым паспрабавала скруціць ляльку-немаўля — гэтаму навучыла маленькіх жыхароў аграгарадка і нават кітайскіх студэнтаў, якія прыязджалі ў Малоткавічы з экскурсіямі.

Калегі, убачыўшы захапленне Святланы Паўлаўны, падарылі ёй кнігу, дзе сабраны розныя віды мотанак. Таму зараз у рамесніка шмат ідэй. Для фестывалю “Зов Полесья” стварыла лялек, падобных да траўніц, але ў руках яны будуць трымаць каласы — каб адлюстравала агульную тэму падворка.

## “Чабатуха, чабатуха, харошая баба...”

Народнаму фальклорна-этнаграфічнаму калектыву “Чабатухі” з вёскі Сташаны летась споўнілася 60 гадоў. Але яго ўдзельніцам пазайздросціць любы малады артыст: “Чабатух” запрашаюць на фальклорныя фестывалі ў Беларусь, Польшчы, Расіі, Літве.

Надзея Шылавец у калектыве з дня заснавання: “Сям’я ў мяне была музычная, прабабуля

выходзіла на прызбу, спявала і мяне клікала. 15-гадовай дзяўчынкай трапіла ў калгас і далучылася да аматараў музыкі і спеваў. Спачатку спявалі толькі патрыятычныя і народныя песні ў хатах, на лугах, у полі, нават пасля працоўнага дня знаходзілі сілы і час”.

Напрыканцы 1980-х гадоў калектыў захапіўся старымі абрадавымі песнямі і аднаўленнем традыцый — іх Надзея Іванаўна ўзгадвала са свайго дзяцінства і юнацтва. А гісторыя сучасных “Чабатух” пачалася крыху болей за 20 гадоў таму, калі загадчыкам Сташанскага дома фальклору стала Венера Папіціч. Цікавая назва пайшла з песні, якую склала першы кіраўнік калектыву: “Чабатуха, Чабатуха, харошая баба, наварыла, напякла, насмажыла сала, сама села ды паела — дзеду юшкі наліла”.

Зараз ў калектыве шэсць удзельнікаў, але выступаюць удвох-утрох. Венера Рыгораўна ўздыхае: “Здароўе ўжо не тое, але ўсё роўна часта збіраемся, спяваем. Шмат падарожнічаем: праводзілі абрад “Зажынкі” ў польскім Бельску-Падляскім. Не так даўно былі ў Бранску на фестывалі “Дзяснянскі карагод” — там сустракалі апладываючымі”.

Да фестывалю “Зов Полесья” “Чабатухі” рыхтуюцца кожны дзень. Гасцям пакажуць старажытныя абрады, дзе адлюстравана дарога зерня ад поля да стала. Не забудуць і заспяваць, тым больш што ў рэпертуары песень багата, некаторыя нават створаны самімі ўдзельніцамі.

# Спяваючыя людзі

## Першы сноп у покуць

Самыя спяваючыя людзі Піншчыны жывуць у вёсцы Дабраслаўка — і гэта не проста словы. Пры мясцовым СДК працуюць два народных калектыва: “Дабраславачка” і “Грымата”. Ад іх песень і цяпер гудзе вёска, нягледзячы на тое, што рэпетыруюць нумары для фестывалю не на вуліцы, а ў памяшканні Дома культуры.

Загадчык Дабраслаўскага СДК Таццяна Кавалевіч кіруе “Дабраславачкай” ужо трыццаць гадоў. Ды і сама не супраць патанчыць, заспяваць і нават зайграць на барабане: “Калектыву стварыла ў 1972 годзе мясцовы бібліятэкар Яўгенія Богуш. Спачатку былі толькі дарослыя людзі — каля 20 чалавек, потым далучылася моладзь. На жаль, многія з першых удзельнікаў “Дабраславачкі” ўжо памерлі, але захавалася шмат матэрыялаў: відэа, фота, запісы песень. Іх слухаем, а потым працуем — стараемся, каб выходзіла не горш”.

У Дабраслаўцы не толькі добра спяваюць, але і аднаўляюць абрады продкаў. Таццяна Якаўлеўна прапануе паглядзець на “Зажынкi”, якія калектыву павязе ў Ляскавічы. Дзея пачынаецца з размовы мужа і жонкі, якім суседзі дапамаглі сабраць збожжа. А затым у хату завітваюць госці і пасля малітвы з вясёлымі песнямі рыхтуюцца да намалоту. А першы сноп абавязкова адносяць у покуць.

Гэта не адзіная адноўленая традыцыя: у арсенале “Дабраславачкі” — заручны, дарэнне караваю, гуканне вясны, качанне ў расе, калядкі. Свой калектыву Таццяна Якаўлеўна называе маладым, бо ён выступае ў новым складзе, але званне “народны” ўжо пацвердзіў. Зараз да фестывалю рыхтуюцца дзесяць музыкаў — сярод іх адна школьніца.

Святлана ГАЛУЗА, «СГ»

svetlova\_2097@mail.ru

Фота аўтара і Віталія ГІЛЯ



■ Народны калектыву “Дабраславачка”.